

Mogenstrup Ås som naturperle - nyt beskyttelsesområde ved åsen

Af geolog Charlotte Sedlacek og Steen Laursen, GeologiskNyt

Dalsystemet nord for Mogenstrup Ås er udpeget til at være en af Danmarks mest værdifulde naturperler. Danmark har imidlertid kun udpeget halvt så meget natur, som EU ønsker, og det rejser spørgsmålet, om ikke Mogenstrup Ås burde inddrages som en naturlig del af denne perle. For dalsystemet og åsen er en del af det samme store smeltevandsystem fra istidens slutning.

I juli måned 2002 udpegede Miljøministeriet 254 bevaringsværdige naturområder på opfordring af EU. Miljøminister Hans Christian Schmidt erkender dog, at flere områder skal udpeges for at opfylde EU's målsætning.

Forlængelse af eksisterende naturområde
Suså med Tystrup-Bavelse Søerne og Slagmosen er et af de allerede udpegede områder, som repræsenterer noget af den mest unikke natur i Danmark. Disse tre områder er en del af det samme system, som også Mogenstrup Ås indgår i. Det vil derfor være helt naturligt at forlænge naturområdet sydøst for Næstved langs åsen, forbi Mogenstrup til det begyndende dalstrøg øst for åsen. Derved får man nemlig et langt sammenhængende naturområde, som er dannet og har udviklet sig samlet.

Både dalstrøget og Mogenstrup Ås har fælles oprindelse. De er dannet af den samme smeltevandsstrøm under sidste istid, som det blev beskrevet i sidste nummer af GeologiskNyt. Her forklarede geologerne Johannes Krüger og Steen Andersen i et interview, hvorledes Mogenstrup Ås indgår i et samlet smeltevandssystem tværs over Sjælland fra Præstø Nor i sydøst til Saltbæk Vig i nordvest. Dette strøg danner en akse i det Sjællandske landskab og indeholder en serie af naturperler.

Værdien af naturen på Mogenstrup Ås understreges i udpræget grad af den flanke af åsen, som Nymølle Stenindustri nu ønsker at grave bort som grus. Den er en del af et Nationalt Geologisk Interesseområde, den bærer en fredsskov, og et fredet menneskeskabt gærde passerer åsen. Ud fra denne intakte åsflanke er der i virkelighe-

Sydflanken set fra den bortgravede ende. Dens nordside er gravet bort, men sydsiden står endnu. (Foto: Steen Laursen)

den mulighed for at lave endnu en natur- og rekreativ perle. Johannes Krüger har da også for år tilbage – bl.a. i Næstved Tidende – gjort sig til talsmand for, at der oprettes et særligt naturområde langs Mogenstrup Ås.

Allerede én plan for efterbehandling

I det hele taget er arbejdet med at skabe et spændende landskab efter endt grusgravning i Mogenstrup Ås ikke af ny dato. Så langt tilbage som i sidste halvdel af 1980'erne arbejdede Storstrøms Amt, Skov- og Naturstyrelsen, Naturfredningsforeningen og Nymølle Stenindustri sammen om en plan for efterbehandlingen af grusgraven ved Mogenstrup. Dengang udarbejdede de en skitseplan for efterbehandlingen, der både skulle tilgodese de rekreative og de naturmæssige interesser i området.

Planens hovedlinier var, at bunden af grusgraven skulle fremstå som et åbent slettelandskab med et vandløb til minde om istidens strømme af smeltevand, der i sin tid skabte åsen. Som supplement blev der udarbejdet ideskitser til bl.a. at tilgodese de geologiske interesser. GeologiskNyt er i besiddelse af de geologiske oplæg til denne efterbehandling.

Hvorfor ikke arbejde videre med denne plan som udgangspunkt. Dagens situation med hensyn til Mogenstrup Ås og grusgraven er ikke ændret meget siden da, og de naturmæssige interesser er kun blevet stærkere. Modellen kan fint tilpasses de specifikke botaniske, zoologiske, rekreative og geologiske interesser ved forskellige detaljer i udformningen af efterbehandlingen.

Én hel ås

Når der nu skal laves naturgenopretning efter over 100 års råstofgravning, skal der naturligvis tages udgangspunkt i landskab og historie. Og det kan udmærket lade sig gøre.

Den del af sydflanke af åsen, Nymølle Stenindustri nu alligevel vil grave bort, trods firmaets og amtets tidligere skitseplan, er essentiel for den geologiske forståelse af området. Den er den sidste bevarede del af overgangen mellem Mogenstrup Ås og dalsystemet sydøst for åsen, og ikke mindst derfor er den unik.

Lader man denne sydflanke stå og bevarer resterne af nordflanken, så kan enhver besøgende genskabe åsen for sig, for disse flanker viser jo både åsens oprindelige form og dimensioner. Den sydlige flanke er kun gravet på indersiden og på den ene ende, medens den nordlige flanke er mere medtaget, men stadig tydelig nok.

Med bevarede flanker vil det være let at forestille sig, hvordan åsen engang har hævet sig op over terrænet her. Fredsskoven på toppen af den sydlige flanke står som selve kronen på den vigtigste bid af denne del af åsen.

I overensstemmelse med landskabet

Sådan en naturgenopretning vil genskabe reel natur i området, den vil kunne respektere både natur og rekreative interesser. Og så vil den være i overensstemmelse med landskabets historie. Alternativet er en park engang i fremtiden. En park uden sammenhæng med sine omgivelser. Men den kan da sikkert blive vældig pæn.